

школа: нові виміри професійного розвитку вчителя». 16-17.10.2021. URL: <https://ele.zp.ua/nush-conference2021/speech/>

5. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>.

6. Індекс здоров'я школи. URL: http://www.womanhealth.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/Annex-3_1-Baseline-Report-School-Health-Index_UKR.pdf

7. Модель здорової школи. URL: <http://knowledge.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/%D0%A0%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%83.pdf>

8. Презентація модельної програми (відео-запис). URL: https://www.youtube.com/watch?v=_ahY2lgqcBU&t=4232s&ab_channel=JuniorZ

9. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом бакалавра)». URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf

References

1. Appropriate Instructional Practice Guidelines: A Side-by-Side Comparison. © 2009, SHAPE America – Society of Health and Physical Educators. URL: www.shapeamerica.org

2. The Physical Education Hall of Shame (PEHOS). URL: <https://www.pecentral.org/professional/hos/>

3. Aksonova O.P. (2021). Pro «metodychni rudymenty» na urokakh z fizychnoi kultury v novii ukrainskii shkoli // *Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia z Mizhnarodnoiu uchastiu «Nova ukrainska shkola: novi vymiry profesiinoho rozvytku vchytelia»*. URL: <https://ele.zp.ua/nush-conference2021/speech/>

4. Aksonova O.P. (2022). Alhorytm ukladannia kompetentnisno-orientovanoho zavdannia na urok fizychnoi kultury. *Shliakhy udoskonalennia profesiinykh kompetentnostei fakhivtsiv v umovakh sohodennia: materialy II Mizhnar. nauk.-prakt. internet-konf.* URL: <https://cutt.ly/e1EDZIO>

5. Derzhavnyi standart bazovoi serednoi osvity. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/898-2020-%D0%BF#Text>

6. Indeks zdorovia shkoly. URL: http://www.womanhealth.org.ua/wp-content/uploads/2018/06/Annex-3_1-Baseline-Report-School-Health-Index_UKR.pdf

7. Model zdorovoi shkoly. URL: <http://knowledge.org.ua/wp-content/uploads/2020/07/%D0%A0%D0%B5%D0%B7%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%82%D0%B0%D1%82%D0%B8-%D0%BE%D1%81%D0%B2%D1%96%D1%82%D0%BD%D1%8C%D0%BE%D0%B3%D0%BE-%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%83.pdf>

8. Prezentatsiia modelnoi prohramy (video-zapys). URL: https://www.youtube.com/watch?v=_ahY2lgqcBU&t=4232s&ab_channel=JuniorZ

9. Profesiinyi standart za profesiiami «Vchytel pochatkovykh klasiv zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity», «Vchytel z pochatkovoi osvity (z diplomom bakalavra)». URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2020/12/Nakaz_2736.pdf

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).02

УДК 378.147:796.332

Анікєнко Л.В.

старший викладач кафедри технологій оздоровлення і спорту
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря

Сікорського», м. Київ

ORCID: 0000-0002-1781-3353

Білоконь В.П.

старший викладач кафедри технологій оздоровлення і спорту
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря

Сікорського», м. Київ

ORCID: 0000-0003-4138-8454

Дакал Н.А.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри технологій оздоровлення і спорту
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря

Сікорського», м. Київ

ORCID: 0000-0002-7030-5112

ФУТБОЛ ЯК БАЗОВИЙ ЗАСІБ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мета роботи: розкрити значення футболу у фізичному вихованні здобувачів вищої освіти. **Методологія:** було використано теоретичні методи дослідження, зокрема, аналіз і узагальнення методологічної, психолого-педагогічної та навчально-методичної літератури, що дали можливість розкрити значення футболу у фізичному вихованні здобувачів вищої освіти.

Наукова новизна: доведено, що систематичні та регулярні заняття футболом виробляють здатність швидко освоїти рухові дії і швидко перебудувати їх відповідно до ситуаційних завдань. Спритність у футболі проявляється в рухах з м'ячем, без м'яча, у постійно змінюваних ігрових ситуаціях. Пересування, пов'язані з веденням, обведенням, відбором і ударами по м'ячу, вимагають від гравців самого широкого прояву координаційних здібностей. Крім того, ця рухова діяльність у футболі протікає в умовах єдиноборства і постійно змінюються зовнішніх умов (стан поля, глядачів, погода), що вимагає високого прояву швидкості.

Висновки: отже, футбол це такий вид спорту, який самим більшим чином сприяє різносторонньому фізичному розвитку особистості. Адже, гра в футбол, пов'язана з необхідністю підтримувати високу працездатність протягом тривалого часу і виконувати роботу з максимальною інтенсивністю на тлі значного загального стомлення і стресу, вимагає високої стійкості у взаємопов'язаних функціональних системах. Тому технічні та тактичні навички футболістів демонструються в грі з належною ефективністю лише на фоні високого рівня їх фізичної підготовленості.

Усі спортивні ігри пов'язані з різним характером та інтенсивністю психологічного навантаження, футбол не є результатом. Під час гри футболісти відчувають стрес, який невиразно відображається на їх спортивній та технічній майстерності. Тому, з метою подолання негативних стресових станів, які можуть виникати під час гри у футбол, і негативно впливати на результат, важливе значення має впровадження занять з футболу у освітній процес з фізичного виховання.

Ключові слова: футбол, студенти, фізичне виховання, мотивація, фізичні якості.

Anikeienko L., Bilokon V., Dakal N.. Football as a basic tool of physical education for higher education acquires. The purpose of the work: to reveal the importance of football in the physical education of students of higher education. **Methodology:** theoretical research methods were used, in particular, analysis and generalization of methodological, psychological-pedagogical and educational-methodical literature, which made it possible to reveal the importance of football in the physical education of students of higher education. **Scientific novelty:** it has been proven that systematic and regular football training produces the ability to quickly master motor actions and quickly rebuild them in accordance with situational tasks. Agility in football is manifested in movements with the ball, without the ball, in constantly changing game situations. Movements associated with dribbling, passing, tackling and kicking the ball require players to display the widest range of coordination abilities. In addition, this motor activity in football takes place in the conditions of martial arts and constantly changing external conditions (state of the field, spectators, weather), which requires a high level of speed.

Conclusions: therefore, football is a sport that contributes to the versatile physical development of the individual in the greatest way. After all, the game of football, associated with the need to maintain high performance for a long time and perform work with maximum intensity against the background of significant general fatigue and stress, requires high stability in interconnected functional systems. Therefore, the technical and tactical skills of football players are demonstrated in the game with proper efficiency only against the background of a high level of their physical fitness.

All sports games are associated with a different nature and intensity of psychological stress, football is not the result. During the game, football players experience stress, which is vaguely reflected in their athletic and technical skills. Therefore, in order to overcome the negative stress states that can occur during the game of football and negatively affect the result, it is important to introduce football lessons into the educational process of physical education.

Key words: football, students, physical education, motivation, physical qualities.

Постановка проблеми. В умовах якісного перетворення всіх сторін життя суспільства зростають вимоги до фізичної підготовленості студентської молоді, яка потрібна на успішну трудову діяльність. Перебудова системи освіти поставила перед вищою школою завдання корінного та всебічного покращення професійної підготовки та фізичного виховання майбутніх спеціалістів. Зміна цільової спрямованості фізичного виховання, суть якого зводиться до формування фізичної культури особистості, вимагає підвищення якості навчання, розробки нових педагогічних та організаційних засад, які забезпечують особистісно-орієнтоване навчання та виховання [5].

В умовах реформування системи вищої освіти, що триває, найбільш гостро стоїть питання про професійне лідерство випускників закладів вищої освіти, їх духовне і фізичне здоров'я. У зв'язку з цим найважливішим напрямом у підготовці майбутніх фахівців є створення умов для занять з фізичного виховання та спорту, що стимулюють здатність до саморозвитку, самовдосконалення своїх фізичних якостей та спортивної майстерності на основі врахування мотивів та інтересів студентської молоді.

Реформи, що відбуваються в країні, не тільки торкнулися економіки та соціально-політичної системи, а й суттєво позначилися на культурній сфері, призвели до реформ системи освіти. Докорінно змінилося соціальне замовлення на фахівців вузівського рівня. Багато авторів переконані, що фізичне виховання у закладах вищої освіти потребує переосмислення [2].

У програмі з фізичного виховання для закладів вищої освіти, що діє в даний час, ставиться завдання формування у студентів мотивів оволодіння фізичною культурою. Визнаючи важливість виконання низки контрольних нормативів щодо фізичної підготовленості студентів, автори програми

пропонують приділяти більше уваги формуванню особистості, здатної до самостійної організації здорового способу життя. Незважаючи на сказане, фізичне виховання у вищій школі знаходиться у подвійному становищі, коли нові методологічні та концептуальні принципи спираються на колишній традиційний підхід. Тим самим виявилось розмитим уявлення про роль та місце фізичного виховання у професійному становленні майбутніх фахівців [1].

Реалізація принципу варіативності та різноманіття форм фізичного виховання вимагає відмови від зайвої уніфікації та стандартизації змісту процесу виховання, створення альтернативних програм, що враховують кліматичні умови, національні, культурно-історичні традиції, матеріально-технічну забезпеченість конкретних навчальних закладів з урахуванням особливостей та інтересів професійних та професійних. можливостей педагогічних колективів.

Аналіз джерел. Доцільність занять зі спортивною спрямованістю підтверджена низкою наукових досліджень О. Благій, С. Канішевський, О. Малімон, Ю. Фурман, Т. Круцевич. Сьогодні кафедри фізичного виховання та спорту стоять перед необхідністю різкого посилення педагогічного змісту навчальної дисципліни «Фізичне виховання», докорінної зміни її програмно-методичного забезпечення та створення можливого більшого числа програм з освітньо-методичною спрямованістю [1].

Виклад основного матеріалу дослідження. Головним критерієм при впровадженні найбільш популярних видів рухової активності у вищій школі слід вважати як об'єктивну (вимогу суспільства), так і суб'єктивну (особисте бажання) потреби у пропонованих видах фізкультурно-спортивної діяльності. Це свідчить про нагальну потребу розробки нових науково обґрунтованих шляхів удосконалення організації фізичного виховання у закладах вищої освіти.

Футбол є одним з найпопулярніших спортивних ігор серед молоді, що навчається. Тому він включається до змісту освітнього процесу на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти, в установах початкової, середньої та вищої професійної освіти. Застосовуючись як засіб фізичного виховання, футбол позитивно впливає на розвиток основних фізичних якостей: витривалості, швидкості, спритності, стрибучості. Атмосфера здорового суперництва, характерна для змагально-ігрової діяльності у футболі, сприяє формуванню морально-вольових якостей, що займаються. Навчальні заняття з футболу проводяться, як правило, на відкритому повітрі за різних погодних умов, що позитивно впливає на організм студентів [4].

Однією з основних завдань викладача фізичного виховання є навчання основ техніки гри у футбол, щоб згодом, після завершення навчання, вони могли продовжувати самостійно займатися цим видом спорту для збереження та зміцнення здоров'я, фізичного вдосконалення, підвищення професійної працездатності. Успішне вирішення цього завдання викликає у викладачів та студентів певні труднощі, зумовлені, з одного боку, складністю та різноманітністю технічних прийомів у футболі, що виступають як предмет вивчення, з іншого - відносно невеликим обсягом навчального часу, що відводиться навчальними планами з дисципліни «Фізичне виховання» для навчання техніки футболу [3].

Сучасна професійна освіта має на меті підготовку фахівців, у яких поєднується різнобічна освіченість із міцним здоров'ям, спеціальна професійна готовність з високим рівнем культури, розумова та фізична працездатність зі здоровим стилем життєдіяльності. Одним з головних факторів забезпечення такого поєднання, як показують результати багатьох досліджень, є заняття фізичною культурою та спортом, зокрема, футболом.

Футбол як командна спортивна гра, більшою мірою сприяє різнобічному фізичному розвитку юного спортсмена. Постійно змінюється ігрова ситуація, безперервна боротьба за м'яч пов'язані з найрізноманітнішими рухами і технічно-тактичними діями. Сучасний футбол відрізняється складністю і різноманітністю технічних прийомів. Систематичне заняття футболом, участь у змаганнях з цього виду спорту надають всебічний вплив на майбутніх футболістів: вдосконалюється функціональна діяльність їх організму, забезпечується нормальний фізичний розвиток. Заняття спортом сприяє також вихованню цілого ряду позитивних якостей і рис характеру: вміння підпорядковувати особисті інтереси інтересам колективу, взаємодопомоги, повагу до партнерів або суперникам в іграх, свідомої дисципліни, активності, почуття відповідальності, пунктуальності, спортивної етики [2].

В процесі ігрової діяльності необхідно опановувати складною технікою і тактикою, розвивати фізичні якості; долати втому, біль; виробляти стійкість до несприятливих умов зовнішнього середовища; строго дотримувати побутовий і спортивний режим і т.д. Все це сприяє вихованню вольових рис характеру: сміливості, стійкості, рішучості, витримки, мужності. Заняття футболом розширюють можливості естетичного впливу на студентів, розвиваючи у них прагнення до фізичної краси, до творчих проявів, до естетично виправданої поведінки [1].

Сьогодні краса футболу уособлюється не тільки в демонстрації техніки, у виконавській майстерності окремих гравців, в ефективному завершенні ігрових епізодів. Почуття прекрасного викликають і сам процес гри, його композиція, колективізм і взаємодії гравців. Ігрова та тренувальна діяльність надають комплексний і різнобічний вплив на організм студентів, розвивають основні

фізичні якості – швидкість, спритність, витривалість, силу, підвищують функціональні можливості, формують різні рухові навички [2]. Цілорічні заняття футболом в самих різних кліматичних і метеорологічних умовах сприяють фізичному загартуванню, підвищують опірність до захворювань і підсилюють адаптаційні можливості організму. При цьому виховуються важливі звички до постійного дотримання побутового, трудового, навчального та спортивного режимів. Це багато в чому сприяє формуванню здорового способу життя, досягненню творчого довголіття. Змагальний характер, висока емоційність, самостійність дій роблять футбол ефективним засобом активного відпочинку. Завдяки різноманітній руховій діяльності, широким координаційним і атлетичним можливостям займаються футболом швидше і успішніше освоюють життєво важливі рухові вміння та навички, в тому числі і трудові [4]. У тренуванні по іншим видам спорту футбол часто використовується в якості додаткового засобу. Гра в футбол (або його елементи) служить хорошим засобом не тільки загальної фізичної підготовки. Прояв максимальних швидко-силових можливостей і вольових зусиль, широкого тактичного мислення дозволяє удосконалювати багато спеціальні якості, необхідні в різних видах спорту.

При обговоренні перспектив подальшого розвитку професійної освіти багато фахівців звертають увагу на ослаблене здоров'я сучасних студентів, їх низьку рухову активність, слабкі результати у показниках рухової та фізичної підготовленості та знижений рівень мотивації до систематичних занять фізичними вправами. Всі ці разом узяті факти характеризують ситуацію, що склалася як кризову, що негативно впливає на планомірне вирішення поставлених завдань у сфері професійної освіти. Наголошується також, що подолання цієї ситуації вже неможливе за рахунок локального коригування методик фізичного виховання, у зв'язку з цим посилюється необхідність радикальних заходів для його модернізації.

Футбол набуває сьогодні особливого значення для виховання та оздоровлення молоді [5]. Футбол формує здоровий спосіб життя молоді, залучає її до занять фізичною культурою і спортом. Враховуючи виховну, соціальну та оздоровчу значущість футболу, в Україні створено систему безперервної футбольної освіти. Саме у цьому й полягають основи перспектив і потенціалу суспільно значущого змісту програми розвитку футболу та її подальшого вдосконалення і втілення в життя. Також, привабливість цього виду спорту характеризується багатьма обставинами, серед яких фахівці виділяють різноманітність прикладів гри із виникненням незліченних комбінацій, широкі можливості для єдиноборств із проявом сили, спритності, витривалості. Як серйозний позитивний фактор відзначається інтенсивне виховання спортсменів, спрямоване на розвиток їхньої винахідливості, самостійної творчості, на реалізацію власних ідей на користь усієї команди.

Тому заняття футболом сприяють як фізичному, так і моральному розвитку студентів, дають можливість постійно розвивати і вдосконалювати роботу м'язового апарату, серцево-судинної системи, нервової системи, підвищувати загальну тренуваність юного спортсмена.

Висновки. Отже, футбол це такий вид спорту, який самим більшим чином сприяє різносторонньому фізичному розвитку особистості. Адже, гра в футбол, пов'язана з необхідністю підтримувати високу працездатність протягом тривалого часу і виконувати роботу з максимальною інтенсивністю на тлі значного загального стомлення і стресу, вимагає високої стійкості у взаємопов'язаних функціональних системах. Тому технічні та тактичні навички футболістів демонструються в грі з належною ефективністю лише на фоні високого рівня їх фізичної підготовленості.

Усі спортивні ігри пов'язані з різним характером та інтенсивністю психологічного навантаження, футбол не є результатом. Під час гри футболісти відчувають стрес, який невиразно відображається на їх спортивній та технічній майстерності. Тому, з метою подолання негативних стресових станів, які можуть виникати під час гри у футбол, і негативно впливати на результат, важливе значення має впровадження занять з футболу у освітній процес з фізичного виховання.

Список використаних джерел

1. Балбенко С. Ю. Виховання в студентів інтересу до занять фізичною культурою. *Фізичне виховання дітей і молоді. К.*, 2008. 402 с.
2. Маляр Е. І. Визначення рівня фахової дієздатності студентів-податківців після переважного використання засобів футболу у їх ППФП. *Молода спортивна наука України: зб. наук. ст. з галузі фіз. культури і спорту. Анотації, зміст та допоміжні індекси.* 2007. Вип. 11. Т. 1. С. 156-161.
3. Маляр Е. І. Вплив засобів футболу на рівень функціональної підготовленості студентів-податківців. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорт.* 2007. № 7. С. 101-104.
4. Оксьом П. М. Міні-футбол – ефективний засіб фізичного виховання студенток вищого педагогічного навчального закладу. *Проблеми та перспективи розвитку ігрових видів спорту: зб. наук. пр. V Всеукр. наук.-практ. конф.* Львів. 2007. С. 54–58.
5. Юрчишин Ю. В. Стан та особливості мотивації студентів до рухової активності оздоровчої спрямованості на сучасному етапі реалізації фізичного виховання у ВНЗ. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту.* 2012. № 4. С. 118-123.

Reference

1. Balbenko S. Yu. (2008). Education for students of interest to physical education. *Physical education of children and youth*. K. 402 p.
2. Malyar E. (2007). Determining the level of professional performance of tax-paying students after the predominant use of football equipment in their PFP. *Young sports science of Ukraine: Coll. of science Art. from the field of physics culture and sports. Abstracts, table of contents and auxiliary indexes*. Vol. 11. Vol. 1. P. 156-161.
3. Malyar E. (2007). The influence of football equipment on the level of functional readiness of tax-paying students // *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 7, 101-104.
4. Oksyom P. M. (2007). Mini-football – an effective means of physical education of female students of a higher pedagogical educational institution. *Problems and prospects for the development of game sports: coll. of science Ave. V Vseukr. of science - practice conf. Lviv*. P. 54–58.
5. Yurchyshyn Yu. (2012). The state and peculiarities of students' motivation for health-oriented physical activity at the current stage of physical education in universities. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, 4, 118-123.

DOI 10.31392/NPU-nc.series15.2023.3K(162).03

УДК 378:796.323.2:355.01:004

Арабаджи Т.Д.

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри фізичного виховання

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ORCID: 0000-0002-8702-4480

Арабаджи А.Ю.

викладач кафедри фізичного виховання

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ORCID: 0000-0002-4072-4480

Шаповалова В.О.

старший викладач кафедри фізичного виховання

Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут», м. Харків

ORCID: 0000-0002-1732-8972

**ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ З ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ НТУ «ХПІ»
ЗІ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ «БАСКЕТБОЛ» В УМОВАХ ВІЙСЬКОВОГО СТАНУ З ВИКОРИСТАННЯМ
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

Дослідження спрямоване на формування знань та інших компетентностей, світогляду, розвиток інтелектуальних і творчих здібностей, емоційно-вольових якостей здобувачів освіти [2]. Здійснено аналіз інтернет ресурсів щодо особливостей навчання студентів з практичної дисципліни в умовах дистанційного навчання. Розглянуто питання щодо вивчення основних теоретичних питань баскетболу та баскетболу 3х3, які сприяли успішному формуванню у студентів знань та вмінь при викладанні даного предмету.

Мета – розробка та впровадження власної технології організації занять та навчання з використанням інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) для ефективного навчального процесу з фізичного виховання студентів НТУ «ХПІ» зі спеціалізації «Баскетбол» в умовах військового стану. **Методологія.** Створення технології організації занять та навчання з використанням ІКТ в системі фізичного виховання: для збору, моніторингу, аналізу отриманих знань студентами та автоматичного обліку динаміки відповідей з використанням форми «FORMS»; для обміну інформаційних даних за допомогою веб-додатку «OUTLOOK»; для об'єднання в робочому просторі чатів, зустрічей, нотаток та вкладень на корпоративній платформі «TEAMS» на базі прикладної програми «MICROSOFT 365» для врахування індивідуальних особливостей сприйняття інформації. **Наукова новизна.** Авторами роботи розроблена власна система збору аналітичної інформації, контролю рівня знань та вмінь учасників навчального процесу, яка адаптована до проведення дистанційних занять зі студентами у ЗВО, а саме, електронні форми – «Анкета студента» та «Тестування з баскетболу 3х3». **Висновки.** В рамках розробленої та впровадженої технології, було використано комбінований метод між поданням матеріалу з теоретичними знаннями та виконанням практичних завдань з переглянутого матеріалу, які сприяли успішному формуванню у студентів знань та вмінь при викладанні даного предмету.

Ключові слова: фізичне виховання, студенти, баскетбол, інформаційно-комунікаційні технології, дистанційне навчання.